

Nr 271

Av fröken **Höjer m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till statens sinnessjukhus.*

I skrivelse till Kungl. Maj:t anhöll 1954 års riksdag, att Kungl. Maj:t för 1955 års riksdag måtte framlägga förslag om största möjliga personalförstärkning vid befintliga vårdplatser vid sinnessjukhusen. Beslutet om skrivelsen var föranlett av motionsvis framförda yrkanden om personalförstärkning utöver av i Kungl. Maj:ts proposition framförda.

I statsverkspropositionen bil. 13: elfte huvudtiteln, punkt 25, Statens sinnessjukhus: Avlöningar, framlägger departementschefen förslag på en nettoutökning av personalen med sammanlagt 316 tjänster. Sedd mot bakgrunden av det sedan flera år uppdämda behovet av utökning av personalen samt med stöd av från medicinalstyrelsen framförda välmotiverade yrkanden finner undertecknade den föreslagna utökningen av personalen ej till fyllest. 209 av de nya tjänsterna gäller nytillkommande platser och kan alltså ej räknas med i den välbehövliga upprustningen av vården. Utöver de 107 tjänsterna för befintliga platser enligt departementschefens förslag anser vi, att ytterligare 31 behöver inrättas, om en utveckling av sinnessjukvården från övervakning mot aktiv behandling mer genomgående skall kunna äga rum.

Läkare. Medicinalstyrelsen föreslår, att en överläkartjänst i Ce 37 inrättas som internmedicinsk specialist vid S:t Lars sjukhus i Lund att ersätta den för närvarande vid sjukhuset tjänstgörande arvodesavlönade konsulten. Vederbörande skulle bl. a. handha den internmedicinska konsultationen samt ledningen och tillsynen av laboratoriet. Detta skulle alltså bli en av de tjänster, vars innehavare hade möjlighet att berika forskningen inom sinnessjukvården. Utan att härför framföra motivering anser sig departementschefen ej kunna tillstyrka detta förslag. Undertecknade får föreslå med åberopande av det trängande behovet av tjänster av detta slag, att en överläkartjänst i Ce 37 inrättas som internmedicinsk specialist vid S:t Lars sjukhus i Lund.

En förste läkartjänst vid Ulleråkers sjukhus kan ej av departementschefen tillstyrkas. Tjänsten är avsedd för hjälpverksamheten — den gren av sinnessjukvården, som är avsedd att underlätta för de sjuka att vistas utanför sjukhuset. Denna gren är av den allra största betydelse för att väl kunna tillvarataga sjukhusens kapacitet. Nu föreslås att det skall övervägas, att tjänsten av detta slag vid Sätters sjukhus, som stått vakant, överflyttas till Ulleråkers. Efter vad vi erfarit, har tjänsten i Säter varit

besatt med vakansvikarie och är av avgörande betydelse för hjälpverksamheten i denna del av landet. Vi föreslår att en förste läkartjänst inrättas vid Ulleråkers sjukhus.

Arbetsterapeuter. Vid statens sinnessjukhus har inrättats 6 överskötar- och 3 överskötersketjänster i Ca 14 för de tjänstemän vid sinnessjukhusen, som genomgått utbildning till arbets- och sysselsättningsterapeuter vid Slöjdföreningens skola i Göteborg. Sex av dessa tjänster är besatta. Medicinalstyrelsen föreslår nu, att tjänsterna får benämningen arbetsterapeuter med bibehållen lönegrad. I nu pågående tvåårskurs deltar 6 skötare och sköterskor från de statliga sinnessjukhusen. 24 skötare och sköterskor från dessa sjukhus har antagits till elever vid kompletteringskurs på 4 månader, speciellt anordnad för utbildning av arbetsterapeuter för sinnessjukvården. 1954 års riksdag har anvisat medel till denna kurs. Sammanlagt kommer sålunda för nästa budgetår att finnas ytterligare 30 med kunskaper som arbetsterapeuter. Medicinalstyrelsen understryker, att denna personal nu bör få i uppdrag att leda patientsysselsättningen inom betydligt större delar av vederbörande sjukhus, nämligen dels ett flertal verkstäder och dels ett antal vårdavdelningar. Denna personal bör tillföras sjukhusen som personalförstärkning och benämnas arbetsterapeuter. Utöver de tidigare befintliga förslagsvis till arbetsterapeuter omändrade 9 tjänsterna, varav 3 vakanta, föreslår medicinalstyrelsen, att ytterligare 27 tjänster som arbetsterapeuter i Ca 14 inrättas. Därmed skulle sjukhusen erhålla ett antal på sammanlagt 36 tjänster som arbetsterapeuter.

Departementschefen tillstyrker, att 3 tjänster som arbetsterapeuter i lönegrad Ce 14 inrättas samt att 9 befintliga översköterske/överskötar-tjänster omändras till tjänster som arbetsterapeuter i samma lönegrad. Vidare föreslås inrättande av 12 överskötar- och 2 överskötersketjänster i Ca 14 med uppgift att leda patientsysselsättningen.

Efter genomförande av departementschefens förslag finns under nästa budgetår utöver de 12, som genomgått kursen vid Slöjdföreningens skola i Göteborg och för vilka tjänster som arbetsterapeuter inrättats, ytterligare 24 skötare och sköterskor, som genomgått kompletteringskurs i arbetsterapi. För dessa tillstyrker departementschefen 14 översköterske- och överskötar-tjänster med arbetsuppgift som arbetsterapeuter. Ytterligare 10 skötare och sköterskor återvänder enligt departementschefens förslag till sinnessjukhusen utan att omedelbart kunna få användning för de kunskaper, varav sinnessjukvården är i så stort behov. Utan motivering skär departementschefen ner det begärda antalet med 10 stycken. Av överinspektörens för sinnessjukvården rapport för 1953 framgår, att inom den svenska sinnessjukvården användes av brist på kvalificerad personal tvångsmedel, som på intet sätt står i överensstämmelse med modern vård av sinnessjuka. Överinspektören nämner särskilt behovet av arbetsterapeuter.

Undertecknade får föreslå att enligt medicinalstyrelsens förslag samtliga dessa tjänster benämnas arbetsterapeuter samt att ytterligare 10 tjänster som arbetsterapeuter i Ca 14 inrättas.

Sjukvårdspersonalen. Medicinalstyrelsens förslag upptager inrättandet av 6 överskötersketjänster för tjänstgöring på natten vid sinnessjukhus och 2 vid sekundärsjukhus. Departementschefen tillstyrker 4. Med framhållande av behovet av goda kvalifikationer å tjänster för denna uppgift får vi föreslå inrättande av ytterligare 4 tjänster som översköterskor för nattjänst, en vid vardera Frösö och S:t Jörgens sjukhus samt sekundärsjukhusen Gådeå sjukhus och psykiatriska sjukhuset i Stockholm.

Inom våra nordiska grannländer har man gått in för att i största utsträckning anlita kvinnlig vårdpersonal, då denna i allmänhet anses mer lämpad än manlig att handha vården av de sinnessjuka. Härtill kommer att de kvinnor, som söker sig till detta område, som regel besitter bättre personliga kvalifikationer än manliga till samma tjänster. Med anledning härav är det med stort beklagande vi konstaterar, att det nu föreslås, att 5 tjänster som sköterskor vid S:t Lars sjukhus i Lund bör utbytas mot 5 skötartjänster *endast* på grund av svårigheten att tillsätta de förra. Enligt vad vi erfarit har tillgången på sökande till sjukvårdsbiträdestjänster till kroppssjukhusen stadigt förbättrats och är för närvarande som regel god. Vi anser, att ytterligare åtgärder bör vidtagas att förskaffa önskvärda sökande, innan omändring av dessa tjänster på grund av brist på sökande sker.

Medicinalstyrelsen föreslår, att en översköterska anställs vid vardera S:ta Maria och Umedalens sjukhus att biträda personalföreståndarinnan och första föreståndarinnan å kvinnoavdelningen på grund av dessas alltmer ökade arbetsbörda. Tjänsterna omfattar administrativt arbete såväl som undervisning och översyn av sjukvården, arbetsuppgifter, som handhas av föreståndarinnan i lönegrad 16. Bristen på välutbildad personal är utomordentligt stor. Så finns t. ex. vid S:t Lars sjukhus för 42 avdelningar endast 2 översköterskor med den utbildning, som sedan åratals krävts för att modernt sinnessjukhus skall kunna bedrivas. En utökning av den ledande personalens kapacitet är starkt av behovet påkallad. Vi föreslår inrättande av två tjänster som föreståndarinnor i lönegrad Ce 16, varav den ena med uppgift att biträda personalföreståndaren vid S:ta Maria sjukhus samt den andra med uppgift att biträda första föreståndarinnan å kvinnoavdelningen vid Umedalens sjukhus.

15 kontorsbiträdestjänster anser medicinalstyrelsen skulle behövas för att avlasta läkare, personalföreståndare, uppsyningsmän och föreståndarinnor från skriv- och expeditionsgöromål, så att de kan ägna sig åt den direkta sjukvården och dess organisation. I denna omgång föreslår medicinalstyrelsen dock endast 8 tjänster. Departementschefen förordar 5 nya tjänster, varav en bör avses för den rättspsykiatriska avdelningen vid

S:t Lars sjukhus. I anslutning till vad som ovan anförts angående behovet av förbättringar beträffande vården föreslår vi, att ytterligare 10 kontorsbiträdestjänster inrättas för ovannämnt ändamål.

De åtgärder, som nu kan vidtagas för att reducera behovet av ytterligare vårdplatser, hör enligt vårt förmenande ske. För detta ändamål föreslår vi, att ytterligare en tjänst som social kurator inrättas i lönegrad Cg 17 vid Västra Ny sjukhus. För att nedbringa väntetiderna vid sinnesundersökning i brottmål återkommer nu medicinalstyrelsen med förslag om inrättande av 2 tjänster för socialassistenter i Ce 17 och 3 sådana tjänster i Cg 17. Departementschefen föreslår, att 3 socialassistenter i Cg 17 överföres på extra ordinarie stat. Vi får därutöver föreslå 2 tjänster som socialassistent i Cg 17, avsedda att allt efter behov tillhandahålla olika undersökningsavdelningar.

Punkt 29. Utbildning av sinnessjukvårdspersonal. För grundutbildningen av sjukvårdspersonal vid statens sinnessjukhus erfordras 15 instruktionssköterskor i lönegrad 20. Departementschefen föreslår, att 10 av dessa tjänster upptas på extra ordinarie stat medan övriga anställs som extra — alltså utan pensionsrätt. Med de kvalifikationer och tidigare praktisk tjänstgöring, som man har rätt att fordra av dessa befattningshavare, anser vi ofrånkomligt, att samtliga inrättas i lönegrad Ce 20.

Med återopande av ovanstående får undertecknade föreslå,

att riksdagen vid behandling av bilaga 13 till statsverkspropositionen punkterna 25 och 29 måtte besluta,

att föreslagna 14 översköterske- och överskötersketjänster med uppgift som arbetsterapeuter även erhålla denna benämning;

att med omändring av 3 sköterske- till skötersketjänster vid S:t Lars sjukhus tills vidare måtte anstå;

att enligt medicinalstyrelsens förslag utöver av departementschefen föreslagna nya tjänster inrätta ytterligare: en överläkarsjänst i Ce 37, en förste läkarsjänst i Ca 37, 10 tjänster som arbetsterapeut i Ca 14, 4 som nattöversköterska i Ca 14, 2 föreståndarinnestjänster i Ce 16, 10 kontorsbiträdestjänster i Cf 4—Ce 8, 1 tjänst som social kurator i Cg 17, 2 som socialassistent i Cg 17;

att 5 instruktionsskötersketjänster inrättas i Ce 20 i stället för Cg 20;

att vederbörande utskott måtte i överensstämmelse med här framställda yrkanden företaga justeringar av de belopp, som äskats av Kungl. Maj:t.

Stockholm den 26 januari 1955

Gerda Höjer

Nils Nestrup
Bertil von Friesen
Olof Hammar

Bertil Ohlin
Edith Liljedahl
Samuel Norrby

Wald. Svensson
Bengt Sjölin
Einar Rimmerfors